

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Martina Lachmanna a soudců Jana Ferneckého a Michaely Macurové ve věci

žalobkyně: **T. H.**

bytem X

zastoupená advokátkou JUDr. Kristýnou Dolejšovou Kabelovou, Ph.D.
sídlem Ke Stírce 490/57, 182 00 Praha 8

proti

žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**

sídlem Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne 28. 2. 2024, č. j. MZDR 35934/2023-3/PRO,

takto:

- I. Rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne 28. 2. 2024, č. j. MZDR 35934/2023-3/PRO, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 10 200 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobkyně, JUDr. Kristýny Dolejšové Kabelové, Ph.D, advokátky.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

1. Dne 16. 12. 2022 požádala žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů (**zákon č. 297/2021 Sb.**). Po odstranění vad žádosti Ministerstvo zdravotnictví (**ministerstvo**) žádost žalobkyně dne 1. 11. 2023 svým rozhodnutím č. j. MZDR 846/2023-11/PRO zamítlo.
2. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně rozklad, který ministr zdravotnictví (společně s ministerstvem dále jako **žalovaný**) v záhlaví označeným rozhodnutím (**napadené rozhodnutí**) zamítl a rozhodnutí ministerstva potvrdil. Proti tomuto rozhodnutí žalovaného brojila žalobkyně žalobou.

II. Žaloba

3. V podané žalobě žalobkyně popsala, že dne 30. 9. 2010 jí byl v nemocnici AGEL Prostějov proveden chirurgický zákrok sterilizace spočívající v trvalém zabránění přirozenému těhotenství, a to bezprostředně po porodu císařským řezem. Den před zákrokem byl žalobkyni předložen informovaný souhlas o provedení chirurgického zákroku sterilizace. Ta, v domnění že jde o dokumentaci vztahující se k nadcházejícímu zákroku, císařskému řezu, souhlas podepsala. Byla též ve stresu zapříčiněném plánovaným císařským řezem a neměla tak možnost tyto dva zákroky od sebe odlišit. Žalobkyně se rovněž nacházela v časové tísní, když plánovanému zákroku, nakonec spojenému se sterilizací, předcházet pouhý jeden den. Žalobkyni ani ústně nikdo z přítomného personálu nemocnice neupozornil, o jaké dokumenty se jedná, a tedy že bezprostředně po císařském řezu bude následovat sterilizace.
4. Dále žalobkyně poukázala na nezákonnost napadeného rozhodnutí z důvodu porušení zásady legitimního očekávání. Žalobkyně v rozkladu namítla, že ministerstvo nepřihlédlo ke skutečnosti, že tzv. sterilizační komise, která měla o její žádosti o provedení sterilizace rozhodovat, byla složena v rozporu s tehdy platnými právními předpisy. Tím porušilo zavedenou rozhodovací praxi, neboť v minulosti v případech takřka skutkově totožných k tomu přihlédlo a jednorázovou částku dle zákona č. 297/2021 Sb. žadatelkám vyplátilo. K podpoře tohoto tvrzení žadatelka přiložila 3 anonymizovaná rozhodnutí ministerstva. Ministerstvo dle ní změnu rozhodovací praxe nijak, natož pak řádně, neodůvodnilo.
5. Žalovaný podle žalobkyně pochybil i tím, že neúplně zjistil skutkový stav. Žalobkyně si je vědoma, že pro řízení dle zákona č. 297/2021 Sb. není stanoveno obrácené důkazní břemeno a je to tedy ona, kdo musí prokázat protiprávnost sterilizace a označit důkazy na podporu svých tvrzení. Zároveň je ale i řízení o žádostech postaveno na zásadě materiální pravdy, a správní orgán tak není zbaven odpovědnosti za zjišťování skutkového stavu. Žalovaný se nedostatečně zabýval tvrzením, že neporozuměla předkládané dokumentaci související se sterilizací a informovanému souhlasu, neboť se domnívala, že jde o podklady vztahující se k porodu císařským řezem. Formalisticky se spokojil pouze s existencí podepsaného listinného informovaného souhlasu, jenž pro ni jako laika nebyl zcela srozumitelný; vnitřním vztahem k němu se dále nezabýval a tím tak zásadu materiální pravdy porušil. K uvedenému pak žalobkyně též zdůraznila smysl a cíle zákona č. 297/2021 Sb., jakož i to, že nároky na poučení pacientky ovlivňovalo, že sterilizace byla provedena na zdravých orgánech, neměla původ v jejím zdravotním stavu a měla jasná rizika. Provedená sterilizace měla též hluboký dopad na její manželství, neboť její manžel si další děti přál. Poradit se s manželem jí umožněno nebylo, žalovaný neprovedl ani jeho výslech.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

6. Žalobkyně navrhla zrušení napadeného rozhodnutí i rozhodnutí ministerstva a vrácení věci k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný zdůraznil, že informovaný souhlas byl úplný, součástí byla informace o možnosti kladení otázek zdravotnickému personálu. Byl podán srozumitelným jazykem, bylo v něm zahrnuto dostatečné poučení i o rizicích zákroku. Žalobkyně svým podpisem stvrdila, že předloženému poučení rozuměla.
8. Na kvalitu informovaného souhlasu nemělo podle žalovaného vliv složení sterilizační komise. To bylo z hlediska tehdy platných právních předpisů vadné, nešlo ovšem o vadu, která by zapříčinila protiprávnost provedené sterilizace. Pokud žalobkyně namítla, že v jiných případech z důvodu vadného složení sterilizační komise žádostem vyhověl, žalovaný uvedl, že český právní řád není ovládán zásadami angloamerického práva; rozhodnutí je závazné pouze pro účastníky konkrétního řízení.
9. Na argument žalobkyně o nedostatečném časovém odstupu mezi předložením dokumentace vztahující se ke sterilizaci a provedením tohoto zákroku žalovaný reagoval tak, že těžiště úvah o podstoupení sterilizace obvykle předchází podpisu informovaného souhlasu; od jeho podpisu již dále není nutno zákrok odkládat. Bylo-li možné provést zákrok bezprostředně po císařském řezu, kdy je děloha stále zvětšená, usnadňovalo to provedení zákroku a významně snížilo riziko výskytu komplikací; tento postup je zcela *lege artis*. K žalobkynině akcentované nemožnosti probrat zákrok s manželem žalovaný uvedl, že je to pouze sama žalobkyně, kdo může rozhodovat o svém těle. Výslech manžela by nemohl pro řízení ničeho přinést, pokud jej považovala za potřebný, měla jej výslovně navrhnout.
10. Žalovaný soudu navrhl, aby žalobu v celém rozsahu zamítl.

IV. Replika žalobkyně

11. Na vyjádření žalovaného reagovala žalobkyně replikou z 27. 6. 2024, v níž k otázce porušení zásady legitimního očekávání odmítla, že by se do řízení snažila vnést mechanismy angloamerického právního systému. Dovolává se toliko základních zásad českého právního řádu a správního řízení, zejména s ohledem na § 2 odst. 4 správního řádu. Žalovaný odchylku od své vlastní rozhodovací praxe nijak nevysvětlil a neodůvodnil.
12. Ve vztahu k poučení a kvalitě informovaného souhlasu žalobkyně upozornila na přepjatě formalistický přístup žalovaného. Byť byl informovaný souhlas psán pro žalovaného srozumitelným jazykem, tento závěr nelze zobecňovat na širokou veřejnost, která nemá povědomí o medicínské terminologii a představu o takových úkonech. Informovaný souhlas byl navíc žalobkyni předložen v časové a psychické tísní, což zapříčinilo její momentální neschopnost se soustředit na psaný text. Obsah jí ústně nikdo nevysvětlil. Dostatečný čas k promyšlení takového zákroku nesmí být svévolně krácen ani v případě, že provedení císařského řezu a sterilizace je vhodnější spojit kvůli lepšímu přístupu k děloze, není-li život pacientky ohrožen a není-li zákrok neodkladný.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

13. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, a jedná se o žalobu přípustnou, splňující nezbytné formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal na základě skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí a v

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

mezích uplatněných žalobních bodů [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.)], jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že žaloba je **důvodná**.

14. O věci soud rozhodl bez nařízení jednání v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně s takovým postupem výslovně souhlasila a souhlas žalovaného byl presumován. Soud rovněž neshledal potřebu, resp. důvod provádět dokazování. Skutkový stav je dostatečně zřejmý z předložené spisové dokumentace, již se zásadně dokazování neprovádí. Pokud jde o důkazní návrhy, žalobkyně předložila jiná 3 rozhodnutí ministerstva, z nichž dovozovala dřívější rozdílnou rozhodovací praxi. Tyto podklady nebyly z níže rozvedených důvodů podstatné pro rozhodnutí soudu, proto ani jimi nepovažoval za potřebné dokazovat.
15. Soud předesílá, že zákon č. 297/2021 Sb. zakládá nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky (kompenzace) osobám v minulosti sterilizovaným v rozporu s právem (§ 1). V ustanovení § 2 vymezuje oprávněnou k poskytnutí peněžní kompenzace jako osobu, *která se podrobila v období od 1. července 1966 do 31. března 2012 (dále jen „rozhodné období“) ve zdravotnickém zařízení na území, které je součástí území České republiky, sterilizaci v rozporu s právem.*
16. Co se rozumí sterilizací v rozporu s právem stanoví § 3 odst. 1 uvedeného zákona, dle něhož jde o *zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.* Podle § 3 odst. 2 daného zákona se porušením právních předpisů a okolnostmi dle odstavce 1 rozumí zejména *působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.*
17. Pokud jde o obsah správního spisu, z něj se podává, že žalobkyně byla přijata do zdravotnického zařízení, nemocnice AGEL Prostějov, za účelem porodu, který byl dne 30. 9. 2010 proveden císařským řezem. Ze zdravotní dokumentace žalobkyně plyne, že zákrok sterilizace byl proveden bezprostředně po porodu císařským řezem.
18. Součástí zdravotnické dokumentace žadatelky je dále protokol z jednání komise k žádosti o sterilizaci datován den před provedeným císařským řezem a zákrokem sterilizace. V tomto protokolu je uvedeno, že žalobkyně žádá o provedení sterilizace z důvodu vysokého počtu potomků (pěti). Protokol je podepsán žalobkyní jakožto žadatelkou a členy tzv. sterilizační komise. Součástí zdravotnické dokumentace je rovněž operační protokol zachycující průběh císařského řezu a sterilizace zároveň. Není pochyb, že sterilizace byla provedena.
19. Zdravotnická dokumentace žalobkyně pak obsahuje i dokument, označený jako *Informovaný souhlas pacientky s plánovaným operačním výkonem. Sterilizace – trvalé zabránění otěhotnění.* Tato listina je podepsána lékařem, který provedl vysvětlující rozhovor. Obsahuje rovněž text *„Prohlašuji, že mi byl náležitě a srozumitelně objasněn důvod operace, způsob jejího provedení a byla jsem seznámena s možnými komplikacemi výkonu. Souhlasím*

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

s plánovaným operačním výkonem.“ K tomuto je připojen vlastnoruční podpis žalobkyně. Listina je datována a je uvedena i porodnicko-gynekologická indikace.

20. Na podkladě těchto listin se tedy soud zabýval tím, zda žalobkyně se zákrokem učinila náležitě svobodný a informovaný souhlas, což zpochybňuje.
21. V rozhodném období, tj. k 30. 9. 2010, v souladu s § 27 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (**zákon č. 20/1966 Sb.**), platilo, že sterilizace se smí provést *jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví*. Podle § 27c tohoto zákona dále platilo, že *každý lékařský výkon, který není v bezprostředním zájmu osoby, na které má být proveden, lze provést pouze s předchozím písemným souhlasem takové osoby. Před udělením souhlasu musí být osoba úplně informována o povaze výkonu a jeho rizicích*. Konkrétní podmínky pro provedení sterilizace obsahovala v rozhodné době směrnice Ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky č. LP-252.3-19.11.71., o provádění sterilizace (**směrnice**). Dle § 11 věty druhé této směrnice *podepíše osoba, u níž má být sterilizace provedena, popřípadě její zákonný zástupce (opatrovník), prohlášení, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparaibilní*.
22. Z rekapitulace správního spisu se podává, že žádost o sterilizaci žalobkyně podala (lze to odvodit z podepsaného protokolu z jednání sterilizační komise) a že podepsala i informovaný souhlas – souhlas žalobkyně se sterilizací formálně dán byl. Žalobkyně tuto skutečnost ostatně nezpochybňuje. Upozorňuje však na nedostatečnou srozumitelnost, resp. nedostatečné poučení o povaze tohoto zákroku a dále na okolnosti, za nichž byl udělen. Soud se tedy musel dále zabývat tím, zda souhlas odpovídal požadavkům tehdejších předpisů, resp. požadavkům, jež na řádné poučení klade (zpětně) zákon č. 297/2021 Sb. Teprve pokud by dospěl k závěru, že všechny náležitosti informovaného souhlasu byly dodrženy a žalobkyně byla řádně poučena, mohl se případně zabývat dalšími okolnostmi, jež mohly vyvolat pochybnosti o skutečné vůli žalobkyně podstoupit sterilizaci (časová souslednost a souběh s porodem, nemožnost porady s manželem atd.).
23. Soud dospěl k závěru, že žalovaný pochybil již při hodnocení náležitostí informovaného souhlasu, neboť ten neodpovídal všem zákonným požadavkům.
24. V této souvislosti soud předesílá, že přijetí právní úpravy umožňující uplatnit nárok na odškodnění za nezákonně provedenou sterilizaci je důsledkem selhání státu, který v minulosti nebyl schopen ochránit ženy před situacemi, v nichž musely čelit nátlaku na svobodu svého rozhodování stran (ne)provedení sterilizace, a který nepřijal dostatečnou úpravu informovaného souhlasu. Zákon č. 297/2021 Sb. představuje normotvorné vyrovnání se státu s jeho předchozími pochybeními, které vedly k razantnímu zásahu do základních práv žen. Prostředek nápravy státu se však nenaplnuje pouze zákonnou kodifikací, nýbrž i samotnou aplikací na jednotlivé případy příslušnými správními orgány. Efektivním prostředkem nápravy může být jen tehdy, pokud žalovaný správní orgán k věci nepřistupuje přepjatě formalisticky, ale naopak vstřícně vůči žadatelkám [viz rozsudek zdejšího soudu z 13. 12. 2023, č. j. 8 Ad 6/2023 - 33, a tam citovanou judikaturu; k cílům právní úpravy a ústavněprávnímu rozměru sterilizací srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) z 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023 - 65, č. 4623/2024 Sb. NSS].

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

25. Soud v první řadě konstatuje, že souhlas je obecně psán jednoduchým, srozumitelným jazykem. Užívána jsou v něm krátká souvětí, v textu není nadužíváno odborných výrazů, případně jsou tyto krátce a srozumitelně vysvětleny tak, že osoba v medicínském oboru nevzdělaná si dokáže vytvořit základní představu o pravé podstatě takového pojmu. Soud jej považuje obecně za srozumitelný i laické veřejnosti. Ač význam pojmu „sterilizace“ nemusí být široké veřejnosti vždy zřejmý, vysvětlující dodatek, že jde o trvalé zabránění otěhotnění, je již dostatečně konkrétní a byť zkratkovitě, přesto dobře přenáší čtenáři zprávu o tom, jaký bude výsledek daného zákroku. Informovaný souhlas rovněž obsahuje poučení o charakteru zákroku, způsobu provedení a možných komplikacích. V neposlední řadě obsahuje i výzvu pacientce k pokládání dotazů odbornému personálu v případě, že by textu nerozuměla nebo měla doplňující dotazy.
26. Informovaný souhlas se jinými slovy může jevit na první pohled správný a úplný – tak tomu ovšem ve skutečnosti není. Souhlas totiž neobsahuje dostatečně určité poučení o možných alternativách, tedy o jiných možnostech řešení situace pacientky ve smyslu § 3 odst. 2 zákona 297/2021 Sb. Stejný požadavek ostatně platil i v tehdy účinném § 23 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., který upravoval nároky na poučení a souhlas pacienta. Jak se podává z rozsudku zdejšího soudu z 19. 6. 2024, č. j. 14 Ad 3/2024 - 39, pacientka musí být poučena nejen o zákroku, jeho důsledcích a rizicích, ale též o možných alternativách. Takové plné poučení je nezbytnou podmínkou, aby následný souhlas byl informovaný. Důležitost zahrnutí alternativ řešení zdravotního stavu zdůrazňuje i Evropský soud pro lidská práva (srov. rozsudek ze dne 8. 11. 2011 ve věci č. 18968/07 – *V. C. proti Slovensku*, odst. 112).
27. V tomto ohledu tak informovaný souhlas, přes svou neoddiskutovatelnou relevanci pro předmětný zákrok sterilizace, nelze považovat za úplný a zcela srozumitelný, neboť právě dostatečné poučení o alternativách postrádá. Takové poučení přitom nepochybně představuje jeden z pilířů, na němž stojí porozumění nejen textu informovaného souhlasu, ale především celé situaci pacientky; nejen s ohledem na medicínskou, ale též osobní rovinu. V dokumentu se sice objevuje zmínka, že po provedené sterilizaci bude zabráněno oplodnění vajíčka i při nechráněném pohlavním styku a bez použití antikoncepce, tato zmínka je ovšem velmi stručná a zjednodušená. Dokument nijak nezdůrazňuje (neoznačuje), že se jedná (chráněný sex, resp. antikoncepce) o alternativy zákroku sterilizace, a především se z něj nepodává, že by možné alternativy byly žalobkyni představeny jasně a systematicky – jednak ve vztahu k možným způsobům chirurgického zákroku a zejména, a pokud jde o dostatečně podrobný výčet jiných způsobů zabránění otěhotnění (např. nitroděložní tělísko).
28. Soud nepřehlédl, že žalobkyně absenci poučení o alternativách výslovně nenamítala, tvrdila ovšem, že nebyla dostatečně poučena, že jí nikdo plně nevysvětlil účinky zákroku a že se domnívala, že poučení souvisí s císařským řezem. Jakkoli má soud vzhledem k výše uvedenému (zejména jasnému nadpisu informovaného souhlasu) o naznačovaném omylu určité pochybnosti, nelze popřít, že návaznost na porod císařským řezem, tedy souslednost obou zákroků ve spojení s krátkým časovým prostorem mezi poučením a zákrokem jen posilovala potřebu jasného a úplného poučení. Řádnost poučení přitom žalobkyně bezpochyby napadá, tvrdí, že nebylo úplné. Vysvětlení jakéhokoliv zákroku přitom může být úplné pouze tehdy, jsou-li pacientovi řádně podány i jiné možnosti řešení. Právě alternativy vymezují pro pacienta abstraktní prostor, v rámci něhož své úvahy může

provádět. Pokud jiné možnosti nejsou vysvětleny a zároveň je-li nabídnut pouze jeden jediný způsob řešení, pacient jako laik o tento významný prostor pro rozhodování přichází.

29. Soud je toho názoru, že rozhoduje-li člověk o svém zdraví, musí vždy o jiných možnostech vědět, aby mohl provést rozhodnutí skutečně svobodné a informované. Svoboda takového rozhodování se projevuje nejen v možnosti zvážit, zdali kdokoliv chce nabízený zákrok podstoupit, ale i v rovině alternativních řešení, mezi nimiž si ta která osoba může zvolit řešení jí preferované, a to opět na základě řádného vysvětlení způsobu jejich provedení a rizik. Na jiném místě žaloby ostatně žalobkyně též tvrdila, že byla bezdůvodně jako zdravá 26 letá žena vystavena zdravotnímu riziku a že o rizicích nebyla řádně poučena (implicitně tedy napadá přiměřenost zvoleného řešení sterilizace, vzhledem ke svému zdravotnímu stavu; jinými slovy tedy i otázku možných jiných řešení – alternativ).
30. Soud proto uzavírá, že informovaný souhlas neodpovídal zákonným požadavkům.
31. Rovněž ani z jiných podkladů ve správním spise nevyplývá, že by se žalobkyni poučení v tomto směru dostalo (např. v rámci odpovědí na dotazy). Žalovaný k tomu nezjistil ničeho, prozatím lze tedy uzavřít, že sterilizace žalobkyně byla provedena bez dostatečně informovaného souhlasu, tedy v rozporu s právem. Zamítnutí žádosti bylo na podkladě stávajícího obsahu správního spisu nesprávné a napadené rozhodnutí proto muselo být zrušeno, aniž se soud musel blíže zabývat dalšími tvrzenými okolnostmi spojenými s možným omylem žalobkyně, zejména vzhledem k souslednosti zákroku sterilizace s provedením císařského řezu, otázkou výslechu manžela atd.
32. Zbývajícím žalobním námitkám již ovšem soud nepřisvědčil. Žalobkyně namítala, že obě rozhodnutí porušují zásadu legitimního očekávání, když neberou v úvahu skutečnost, že složení komise, která rozhodovala o provedení sterilizace, neodpovídalo tehdy platným právním předpisům. Podle žalobkyně nepostupoval žalovaný v souladu se svou dřívější praxí.
33. Soud v první řadě zdůrazňuje, že i v českém prostředí, nikoli tedy jen v prostředí anglosaském (systému *common law*), mají účastníci řízení právo na předvídatelnost rozhodnutí správních orgánů i soudů. Předvídatelnost rozhodování je jednou ze základních zásad spravedlivého procesu, potažmo demokratického právního státu. Ve vztahu ke správním orgánům je tato skutečnost přímo vyjádřena v § 2 odst. 4 správního řádu, dle kterého *správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly*.
34. Správní orgány však nejsou vázány jakýmkoliv dřívějším postupem, zvláště pokud ten neodpovídal znění zákona (zásada zákonnosti). Vázány jsou toliko postupem, jenž mohl v účastnících založit legitimní očekávání. Podle usnesení rozšířeného senátu NSS z 21. 7. 2009, č. j. 6 Ads 88/2006 - 132, č. 1915/2009 Sb. NSS, se správní praxí zakládající legitimní očekávání rozumí „ustálená, jednotná a dlouhodobá činnost (příp. i nečinnost) orgánů veřejné správy, která opakovaně potvrzuje určitý výklad a použití právních předpisů. Takovou praxí je správní orgán vázán.“ Existence tří rozhodnutí, o nichž hovoří žalobkyně, z pohledu soudu takovou správní praxí založit nemohla. I kdyby se tedy skutečně potvrdilo, co žalobkyně v souvislosti s nimi tvrdí (a primárním důvodem přiznání náhrady nebyla i jiná, závažnější, pochybení), nemohlo by to automaticky vést k závěru, že žalobkyni mělo být vyhověno již

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

jen z důvodu nesprávného složení sterilizační komise. Z ničeho nevyplývá, že by postup žalovaného v nynější věci byly excesem z jinak jednotné rozhodovací praxe. Soudu jsou ostatně známy případy, kdy žalovaný postupoval stejně jako nyní.

35. Otázkou složení sterilizační komise se totiž zdejší soud již zabýval v rozsudcích z 19. 6. 2024, č. j. 14 Ad 3/2024 - 39, a z 17. 10. 2024, č. j. 15 Ad 4/2024 - 45, s tím závěrem, že formální pochybení tohoto druhu nezakládá protiprávnost sterilizace ve smyslu § 3 zákona č. 297/2021 Sb. Složení sterilizační komise totiž nemohlo mít žádný vliv na svobodu a informovanost souhlasu žalobkyně. Jakkoli tedy skutečně nebyla sterilizační komise v této věci složena v souladu s § 5 odst. 1 písm. b) směrnice, což ani žalovaný nezpochybňuje [namísto ředitele nemocnice a dvou lékařů, byla složena ze dvou lékařů (lékařské ředitelky a primáře gyn.-por. odd.) a vrchní sestry], tato skutečnost by sama o sobě nepostačovala k založení nároku na vyplacení jednorázové peněžní částky.

VI. Závěr a náklady řízení

36. Na základě shora uvedených skutečností shledal soud žalobu důvodnou, a napadené rozhodnutí proto podle § 78 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. zrušil. Nepřistoupil přitom rovnou i ke zrušení prvostupňového rozhodnutí (§ 78 odst. 3 s. ř. s.), neboť má za to, že o žádosti může být rozhodnuto i v řízení o rozkladu, kde může být případně doplněno i dokazování k řádnosti poučení žalobkyně.
37. Zároveň soud v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl o vrácení věci zpět k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný shora vyjádřeným právním názorem soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Pakliže nezjistí, že žalobkyně ve shora uvedených intencích poučena byla (při posouzení řádnosti poučení zohlední i okolnosti vyplývající z úzké provázanosti provedení sterilizace a císařského řezu), bude vycházet z toho, že informovaný souhlas neodpovídal požadavkům právních předpisů a sterilizace tak byla provedena v rozporu s právem.
38. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má úspěšný účastník řízení právo na náhradu nákladů. Toto soudní řízení je osvobozeno od soudního poplatku [§ 11 odst. 1 písm. n) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích], úspěšné žalobkyni tak náleží pouze náhrada nákladů právního zastoupení. Náklady žalobkyně proto spočívají pouze v odměně její zástupkyně za 3 úkony právní služby [§ 11 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), tj. převzetí zastoupení, sepsání žaloby a repliky] v částce 3 100 Kč za jeden úkon, celkem 9 300 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a náhradě hotových výdajů za 3 úkony v částce 300 Kč za jeden úkon, celkem 900 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Zástupkyně žalobkyně není plátkyní DPH.
39. Žalovaný je tedy povinen zaplatit žalobkyni k rukám její zástupkyně částku 10 200 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, který o ní též rozhoduje.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 5. prosince 2024

Mgr. Martin Lachmann v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.